Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Financiën
De heer E. Heinen
D.t.v. BOA Team Parlementair
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum *17 november 2026*
betreft *Vragen over de start van de Nationale Investeringsinstelling (NII)*
ons kenmerk *183108*

Geachte heer Heinen,

In haar vergadering van 10 november 2026 heeft de vaste commissie voor Financiën besloten om met u in schriftelijk overleg te treden over de brief van 25 september 2026 betreffende het startschot van de Nationale Investeringsinstelling (NII).[1] In dit kader wensen de leden van de fractie van de **BBB** en de fractie van de **ChristenUnie** u de volgende vragen voor te leggen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB
Met belangstelling hebben de leden van de BBB-fractie kennisgenomen van uw brief van 25 september 2026, waarin de Kamer wordt geïnformeerd over het startschot van de Nationale Investeringsinstelling. De fractie is verheugd dat het kabinet hiermee vormgeeft aan de motie-Kroon c.s.[2] en de Toezegging Oprichting nationale investeringsbank/ investeringsinstelling.[3] De leden van de BBB-fractie hechten groot belang aan de NII en stellen daarom de volgende vragen.

Financiering
De aan het woord zijnde leden stellen dat voor een NII van voldoende schaal en deskundigheid het essentieel is dat deze buiten de EMU-criteria wordt gepositioneerd en zelf vreemd vermogen aantrekt in de obligatiemarkt. Bent u het met deze leden eens, gelet op de ervaring van vele andere Europese landen[4] (zoals meest recent Portugal), dat positionering buiten de EMU-criteria goed haalbaar is en bent u voornemens dat ook op een vergelijkbare wijze te doen?

---

[1] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G.

[2] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.410 L, F.

[3] T04184.

[4] *Kamerstukken II* 2026/2027, concept verslag schriftelijk overleg '*Inbreng verslag van een schriftelijk overleg over het Startschot van de Nationale Investeringsinstelling*,' p. 9, geraadpleegd via: Nationale investeringsinstelling | Tweede Kamer der Staten-Generaal

Voor de leden van de BBB-fractie is het essentieel dat de NII financieel zelfstandig kan blijven door een redelijk rendement te realiseren. Welke rendementscriteria acht u dan passend?

Essentieel is ook dat de NII zelfstandig de kapitaalmarkt kan betreden op basis van het eigen vermogen (versterkt door de staat), daarvoor niet afhankelijk is van goedkeuring of instructies van het ministerie van Financiën en dat daarbij het aantrekken van aandelenkapitaal en obligaties vanuit de gehele EU passend is. In welke mate deelt u deze standpunten van de aan het woord zijnde leden?

Waarom verwacht u dat er staatsgaranties op de door de NII uit te geven obligaties nodig zijn? Hoe verhoudt zich dat tot de financiering bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank?

Marktpositie en Governance
Een terechte voorwaarde van het kabinet, zo stellen deze leden, is dat de NII aanvullend is aan de markt.[5] Dit betekent dat zij private partijen niet beconcurreert, geen dingen doet die de markt in principe zelfstandig ook kan, dat zij waar nodig de financierbaarheid van een markt mede ontwikkelt en zelf terugtreedt zodra markten het zelfstandig kunnen. Daarom is het evident dat de NII niet marktconform kan zijn. Immers, de NII treedt juist op waar de markt faalt of onvoldoende succesvol is. Deelt u deze observatie? Graag een reflectie.

Voornoemde spelregels zullen moeten worden verankerd in de governance van NII: missie, intern toezicht door raad van commissarissen, extern toezicht door De Nederlandsche Bank/ Autoriteit Financiële Markten, periodieke externe visitatie, en een strategische adviesraad van onafhankelijke experts met relevante praktijkervaring als financier of investeerder zoals aanbevolen in de intentieverklaring van marktpartijen.[6] De aan het woord zijnde leden vernemen graag of u de governance dan ook zodanig gaat invullen en of bij het invullen van posities de bedrijfsmatige ervaring inderdaad leidend en in de meerderheid zijn?

Risico bereidheid in financieringsarrangementen
De leden van de BBB-fractie ondersteunen het principe van cofinanciering, maar vernemen graag of u de observatie van deze leden deelt dat cofinanciering niet een rigide cofinanciering eis moet zijn, opdat de NII niet afhankelijk wordt van marktpartijen, laat staan gedwongen wordt vooral elk ondernemersrisico voor marktpartijen weg te nemen. In welke mate steunt de minister de positie van deze leden dat de pari passu gedachte ingebed moet zijn in financieringsarrangementen om te voorkomen dat al het marktrisico bij de NII komt en daarmee bij de staat? In welke mate steunt u de constatering dat in financieringsovereenkomsten ten alle tijde voorkomen moet worden dat de staat vanuit een contractuele of juridische reden verwordt tot "*lender of last resort*"?

Regionale ontwikkelingsmaatschapppijen

[5] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 7.
[6] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 8 – 9.

Uw brief benadrukt het belang van één duidelijke en aaneengesloten financieringslijn voor bedrijfsfinanciering, van de aanwas van nieuwe innovatieve startups tot aan scale-ups en groter.[7] Maar waar de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (hierna: ROMs) in eerdere Kamerbrieven[8] over de NII nog wel werden genoemd, komen deze in de huidige brief niet meer voor. De aan het woord zijnde leden vernemen graag hoe u de relatie tussen de ROMs en de NII gaat vormgeven. Wat vindt u van de suggestie van deze leden om de ROMs minderheidsaandeelhouder te maken in de NII? Welke andere samenwerking of samenvoegingsalternatieven zijn daarbij voorhanden?

Tevens vergt de door u nagestreefde effectieve financieringslijn voor bedrijven dat het kapitaaltekort van de ROMs in de financiële plannen wordt meegenomen. Eerder dit jaar informeerden de ROMs de Tweede Kamer dat zij de komende vijf jaar €2,2 miljard risicokapitaal nodig hebben om de pijplijn van startups met opschalingspotentieel te blijven vullen.[9] Wat betekent dit voor de totale investering die u voorziet en hoe verhoudt die €2,2 miljard zich tot het investeringsinzet in de NII? Hoe gaat de inrichting van de NII de doelstellingen, de scope en/ of de investeringscriteria van de ROMs beïnvloeden?

Scope van het investeringsdomein
De leden van de BBB-fractie stellen dat het positief is dat de scope van de NII in elk geval het volle domein van het adviesrapport Wennink[10] zal afdekken. Dat omvat infrastructuur voor data en energie, maar niet voor verkeer, transport en water. Het omvat ondernemingen in de vier domeinen, maar niet landbouwbedrijven die een transitie moeten doormaken. Een verbreding van de scope naar de (urgente) transities wordt ook bepleit door de financiële partijen in hun intentieverklaring.[11] Welke ruimte ziet de minister om, naast ondernemingen in domeinen van nieuwe technologie, ook ondernemingen met bestaande technologie te ondersteunen, bijvoorbeeld waar het gaat om transformatie investeringen van die bedrijven?

Invest International financiert onder andere infrastructuur buiten Nederland.[12] Deze leden vragen waarom dat niet binnen de scope van de NII zou passen? Wilt u overwegen de scope van de NII te verbreden naar de aanpalende verkeer- en transportinfrastructuur, energienetwerken, landbouw- en defensietransities?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie
De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Financiën, de minister van Economische Zaken en Klimaat, en de minister van

---

[7] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 5.

[8] *Kamerstukken I* 2024-2025, 32.637 / 35.123 / 35.529, X.

[9] ROM-Nederland, '*Position paper ROM-Nederland t.b.v. rondetafelgesprek over een Nationale Investeringsbank,*' p. 2, geraadpleegd op 11 november 2026, via: Position paper ROM-Nederland | Tweede Kamer der Staten-Generaal

[10] *Kamerstukken II* 2026/2027, 32.637, nr. 739.

[11] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 4.

[12] Invest International, '*DRIVE: publieke financiering inzetten als katalysator voor particuliere investeringen*' geraadpleegd op 11 november 2026, via: Openbare infrastructuur financieren met DRIVE - Invest International.

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over het startschot van de Nationale Investeringsinstelling.

In de brief van 25 september 2026 staat dat de NII nadrukkelijk optreedt daar waar private financiers terughoudend zijn, bijvoorbeeld vanwege een te hoog risicoprofiel, lange terugverdientijden of internationale onzekerheden. De NII is daarmee een katalysator, die het voor private partijen mogelijk maakt om tegen marktconforme voorwaarden in te stappen in projecten.[13] Streven naar marktconforme tarieven en toch additioneel zijn aan de markt staat doorgaans op gespannen voet met elkaar, constateren deze leden. Kunt u dit nader toelichten?

De aan het woord zijnde leden merken op dat u schrijft dat de investering 'additioneel [is] aan de markt: concrete afwijzingen of terughoudendheid van private partijen als gevolg van marktfalen zijn noodzakelijk voor de NII om in te stappen.'[14] Hoe wordt voorkomen dat de NII uiteindelijk opgezadeld wordt met slechte investeringsvraagstukken met een hoog default percentage?

De NII moet nadrukkelijk additioneel zijn en niet concurreren met private partijen.[15] Deze leden vragen wat de waarborgen zijn dat de NII niet marktverstorend gaat werken.

De NII zal zich doorgaans richten op meer risicovollere investeringen, omdat private partijen niet instappen.[16] Is daardoor de kans niet groot dat de tarieven van de NII vele malen hoger zullen zijn dan de markt?

De commissie ziet uit naar de beantwoording van bovenstaande vragen en verzoekt u deze uiterlijk binnen vier weken aan de Eerste Kamer aan te bieden.

Hoogachtend,

Pim van Ballekom
Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën

[13] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 3.
[14] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 6.
[15] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 7 – 8.
[16] *Kamerstukken I* 2026/2027, 36.800 IX / 32.637, G, p. 9.